

ochiul căprui al dragostei noastre

Mircea Cărtărescu s-a născut pe 1 iunie 1956, în București. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București în 1980. În prezent este conferențiar dr. în cadrul Facultății de Litere a Universității din București. Este poet, prozator, eseist, critic literar și publicist.

A publicat următoarele volume: *Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, București, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, București, 1982; *Totul*, poeme, Cartea Românească, București, 1984; *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, București, 1989; *Humanitas*, București, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, București, 1990; *Humanitas*, București, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, București, 1991; *Travesti*, roman, Humanitas, București, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză; *Dragostea*, poeme, Humanitas, București, 1994; *Orbitor. Aripa stângă*, roman, Humanitas, București, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, București, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, București, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, București, 2001; *Orbitor. Corpul*, roman, Humanitas, București, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, București, 2002; *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, București, 2003; *Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, București, 2003; *Plurivers* vol. I și II, poeme, Humanitas, București, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, Timișoara, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, București, 2004; *Baroane!*, Humanitas, București, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, București, 2005; *Orbitor. Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, București, 2007; *Dublu album*, Humanitas, București, 2009; *Nimic*, Humanitas, București, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, București, 2010. Traduceri în engleză, germană, italiană, franceză, suedeză, spaniolă, olandeză, polonă, portugheză, maghiară, ivrit, norvegiană, bulgară, slovenă, daneză, bască, rusă și greacă.

Cărțile sale au fost premiate de Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România și din Republica Moldova, Ministerul Culturii, ASPRO, Asociația Scriitorilor din București, Asociația Editorilor din România. Au fost nominalizate în Franța pentru premiile Médicis, Le meilleur livre étranger, Prix Union Latine. Romanul *Nostalgia* a primit în 2005 Premiul literar „Giuseppe Acerbi”, Castel Goffredo, Italia. De asemenea, autorul a primit în 2011 Premiul Internațional pentru literatură de la Vilenița.

mircea cǎrtărescu

ochiul căprui
al dragostei
noastre

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Lidia Bodea
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

© HUMANITAS, 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cărtărescu, Mircea
Ochiul căprui al dragostei noastre / Mircea Cărtărescu. – București:
Humanitas, 2012
ISBN 978-973-50-3577-8
821.135.1-4

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

Primul meu blug

Cine-și închipuie că uniforma uniformizează se înșală foarte tare: în clasa noastră, a XII-a F de la liceul Cantemir, uniforme obligatorii variaau de la cele foarte ieftine, dintr-un material mizerabil, care se rărea în coate de la prima purtare, până la adevărate costume de tergal, făcute la comandă, și care dădeau posesorilor un aer foarte dandy. Sarafanele fetelor erau la fel: puteai deosebi dintr-o privire o fată cu părinți bogați (aprozariști, doctori, securiști sau directori de întreprindere) de cele mai puțin favorizate de soartă. Prin urmare, știai clipă de clipă cu cine aveai de-a face, chiar și în regimul de austeritate al școlilor de pe-atunci. Dar numai la cearșii și în excursii diferențele de stare socială deveneau cu adevărat frapante și stânjenitoare pentru mulți dintre noi. Atunci apăreau tipele în bluze și fuste de la pachet (trimise, adică, din străinătate), parfumate cu Coty și fardate cu trusa Chanel a mamei lor. Tot atunci derbedeii noștri își trăgeau

pe picioare tangalejii sau prelatele ca să arate bine. Tangalejii erau un fel de pantaloni de cowboy cu ținte și uneori chiar franjuri. Deja pe vremea aia, în 1975, începeau să iasă din modă, cum cu câțiva ani înainte se demodaseră ȝoalele malagambiste – pardesie negre până la pământ, cum purta *arbiter elegantiarum* de-atunci, compozitorul Sergiu Malagamba. Prelatele erau pantalonii foarte evazați (până la 50 de centimetri în partea de jos a uriașului con al fiecărui crac) făcuți din materialul aspru, cu dungi verticale, din care se făceau prelatele de soare. Cu cât erau mai evazați, cu atât golanul care le purta avea mai mult succes la fete. Blugii adevărați, numiți și jeanși, erau o mare raritate. Numai cei ai căror părinți ieșeau afară, în lumea largă – adică securiștii de la comerțul exterior și foarte puțini alți privilegiați – apăreau uneori cu astfel de nădragi sinilii, țepeni, pe eticheta din spate a căroră scria de obicei Lee sau Levi Strauss.

Mai e nevoie să spun că eu nu mergeam la ceaiuri niciodată (deși colegii, suflete caritabile, mă invitau din când în când), că purtam și acasă, și la școală aceeași uniformă „flenderiță“, cum spunea mama, că eram un amărât cu fumuri poetice-n cap, prin care fetele se uitau ca prin sticlă? Citeam toată ziua, eram îmbâcsit de literatură, n-aș fi ieșit din

casă, dac-ar fi fost după mine, niciodată. Cu toate astea, aş fi vrut şi eu să arăt bine, să fiu acceptat de ceilalți, să se uite măcar o tipă şi la mine. Într-a douăsprezecea am băut prima bere cu colegii, la o terasă de lângă liceu, ascultându-i cum vorbesc despre „femeile“ pe care le-ar fi avut până atunci. Tot pe vremea aia mi-am făcut şi primul nes.

Apoi ne-au luat pe toți în armată şi în acel an moda blugilor a explodat la noi. La ora de curăţatul armamentului, pe când ungeam cu vaselină piesele automatelor Kalaşnikov (aş şti şi acum să le demontez şi să le fac la loc cu ochii legați), vorbeam ce vorbeam despre Camus, despre Bălăiță – că doar eram TR-iști de la filologie –, dar până la urmă ajungeam tot la subiectul blugilor. Aflam şi eu lucruri noi cu ocazia asta. Cică numele de jeans venea de la „ginovesi“, inițial pantalonii marinarilor genovezi, aduși de imigranții italieni în America. La început erau natur, dar un proprietar de fabrică de pantaloni, poate însuși Levi Strauss, se pricopsise la un moment dat cu o cantitate uriașă de vopsea albastră cu care nu avea ce face. Așa că a vopsit pantalonii genovezi în albastru. Astfel au apărut blue jeanșii, care-au fost imediat adoptați de fermieri pentru că erau rezistenți și țineau la murdărie.

Trei sau patru tipi din plutonul nostru de termen redus (și cu care am făcut facultatea în anii următori) aveau blugi originali și se-ntorceau cu ei din permisii, spre disperarea invidioasă a celorlalți. Când și-i scoteau ca să tragă pe ei izmenele și pantalonii kaki de uniformă militară, îi puneau să stea în picioare, pe podea, și blugii stăteau, țepeni de parc-ar fi fost de tablă. Așa recunoșteai pe-atunci blugii originali: fie ei Wranglers, Lee sau Levi Strauss (alte mărci nu erau cunoscute pe la noi), ei trebuiau să stea în picioare, de parcă o persoană nevăzută ar fi fost îmbrăcată cu ei! Asta pentru că erau cauciucați, impregnați cu o substanță care le dădea rigiditate. Perechea de blugi rămânea astfel în picioare, în mijlocul dormitorului, câte-o seară-ntreagă, iar noi, soldați nerași și frânți de oboseală, dădeam roată în jurul ei ca-n jurul unui idol bizar. Ajunseserăm, prin acel mecanism care creează nevoi artificiale, să ne dorim cu o intensitate paranoică să avem și noi astfel de nădragi, care însă nici nu se găseau, și erau și mult prea scumpi pentru cei mai mulți dintre noi.

În ultimele zile de armată, un coleg de pluton a venit de-acasă cu o pereche de blugi nou-nouți, Lee, care stăteau în picioare dumnezeiește. Îi vindea oricui voia să-i cumpere, căci erau mari de el. Atunci mi-am pierdut cu totul mințile. Trebuia să-i am.

L-am întrebat cât costă. Nici n-am realizat mărima cifrei, nu eram obișnuit cu banii. Ai mei îmi dădeau zilnic trei lei ca să-mi cumpăr un cico și-o merdenea, dar nimic în plus. Șapte sute de lei, cât cerea el, nu văzusem niciodată la noi în casă, unde mama ținea banii sub rufele din șifonier. Am probat blugii: ar fi-ncăput în ei, pe lângă mine, și colegul de la care voiam să-i cumpăr. Dar nu mi-a păsat nici cât negru sub unghie. I-am spus că îi iau, doar să vină cu mine a doua zi, când ne liberam, până la noi acasă, în Ștefan cel Mare.

Am urlat în trenul de-ntoarcere acasă toate cântecele porcoase din armată, apoi ne-am înfundat într-un birt infect de lângă Gara de Nord, unde-am urlat mai departe. Pe la două noaptea am ajuns la ai mei cu tipul ce avea sub braț perechea de blugi. Ne sprijineam unul de altul. Părinții mei au fost consternați, nu mă mai văzuseră beat niciodată. Să cumpărăm blugii nici nu s-a pus problema, deși meritam și eu o compensație pentru câte pătimisem în armată. Nu ne-am putut înțelege. Colegul a plecat cu marfa, iar eu am rămas certat cu ai mei vreo două săptămâni.

Cum obsesia blugilor nu mă lăsa nici să dorm noapțile, în acea vară m-am dus să muncesc ca să fac rost de bani. Știa tata un inginer agronom la un

IAS pe lângă Dunăre, care m-a primit în gazdă și mi-a dat de lucru: cât era ziua de lungă stăteam pe câmp, printre tractoare și batoze, și scriam pe un carnețel cât grâu se încărca în remorci. Dacă luna aceea n-am murit de singurătate, înseamnă că nu mi-e sortit să mor de asta. La sfârșit am primit câteva sute de lei, așa că aveam acum din ce să-mi iau „tangalejii“, cum încă le mai zicea, în derâdere, mama.

Dar în magazine nu se găseau, firește, pantalonii ăștia capitaliști și imorali, iar la shopuri nu aveau acces decât străinii. Aveam pe-atunci un (singur) prieten, cu care jucam ping-pong din când în când, când îl găseam acasă. El mi-a spus că în oraș, pe Covaci, poți găsi blugi originali, veneau pe-acolo tot felul de tipi care primeau la pachet, din străinătate. Chiar el își cumpărase de curând de pe Covaci niște adidași și era foarte mulțumit. În ciuda timidității mele, care mă făcea să mă bâlbâi chiar și când cumpăram o pâine, m-am hotărât s-o încerc și pe-asta.

Într-o duminică am luat troleul și m-am dus în centru. Orașul nu mi-era familiar. Foarte rar treceam dincolo de zona noastră dintre Lizeanu, Circul de Stat și Piața Galați. Am ajuns în zona veche, de pe-atunci ruinită, cu casele negustorești de pe

Lipsani gata să cadă peste tine și caldarâmul desfundat. Pe Covaci atmosfera era sinistră: afișe rupte pe garduri și stâlpi, gogoșerii fără marfă, magazinele toate închise.

Lângă o consignație cu obloanele trase am văzut un tip care proptea zidul, cu o sacoșă de rafie lângă el. Purta o cămașă albă, cu pense, pe care-am visat-o apoi de nu știu câte ori. Cu atât mai smolit arăta el. Sub braț ținea o pungă de plastic transparent prin care se vedea inconfundabila culoare a blugilor originali. Țsta era deci omul meu. Cum mi-a prins privirea, s-a-ndreptat din șale și a-nceput să-mi vorbească. Avea blugi, absolut originali, de la pachet, i-i trimitea un văr din Canada. Nu mai avea de fapt decât câteva perechi, îi dăduse toată ziua ca pâinea caldă. Ne-am uitat prin sacoșă, avea vreo duzină de pungi închise, prin care se vedeau blugii frumos împăturiți, din material bun, aspru și țeapăn ca blugii din armată și cu etichete evident originale. M-am hotărât imediat, mă frigeau banii în buzunar. Am tremurat de teama că poate n-avea măsura mea, cum mi se-ntâmpla atât de des la magazine, dar s-a găsit și numărul meu. Am dat 600 de lei pe o pereche, nici prea mult, nici prea puțin. Țsta era prețul, chilipir chiar față de cât îmi ceruse colegul din armată. Cam atât câștigasem la IAS toată

vara. Am dat banii, am luat marfa. „Să-i porți sănătos“, mi-a spus tipul cu sacoșa și s-a tot dus în josul străzii, lăsându-mă cu punga sub braț în pustietate. Pe drumul cu troleul până acasă, am mângâiat punga cu o tandrețe de care nu mă știam în stare. Inima-mi bătea de parc-aș fi fost îndrăgostit. Aveam în fine blugi, și încă Levi's originali! Eram și eu, prima dată, în rând cu lumea...

Acasă m-am dus direct în camera mea și, cu o foarfecă, fiindcă mi se părea blasfemie să rup punga de plastic pur și simplu, am tăiat-o frumos pe o latură și am scos cu grijă blugii afară. Erau splendizi, cum stăteau frumos împăturiți, inocenți, cu cusătura galbenă a tivurilor și cu vreo două ținte arămii la buzunare. Bridele prin care urma să-mi trec cureaua erau și ele tivite cu cea mai mare grijă. Lucru scump, original, nu încăpea nici o-ndoială.

I-am desfăcut cu drag în fața oglinzii de la toaletă, imaginându-mi deja ce bine-aveau să vină pe mine, ce mișto aveam să arăt și eu de-acum pe stradă și mai ales la facultate, dar deodată, chiar în mijlocul reveriei, mi-a căzut ceru-n cap. M-am mai uitat o dată: era imposibil! Am întors pantalonul și pe partea cealaltă. Ce coșmar tâmpit mai era și asta? După câteva secunde în care nu s-a întâmplat nici o minune, a trebuit să accept realitatea,

fără să-mi vină totuși să cred până la capăt. Îmi venea să mă lovesc peste față ca să mă trezesc.

Căci în pachet nu erau blugi, ci, ca să zic așa, un singur blug! Era doar jumătate de pereche de pantaloni. Blugii mei, originali, nimic de zis, fuseseră tăiați în două și fiecare jumătate, bine umplută cu hârtie, ca ambalajul să pară mai gros, fusese vândută separat la doi amețiți ca mine. Buimăcit, am scos valurile de hârtie groasă de împachetat îndesată pe singurul crac al pantalonilor mei. Am desfăcut chiar și hârtia aia, de parcă celălalt crac ar fi putut fi împachetat separat în ea. Dar el refuza să apară ca să formeze, împreună cu cel concret și palpabil, tăiat de-a lungul șlițului, unitatea primordială... Cine știe ce puști din altă margine a orașului stătea și el acum cu cealaltă jumătate a perechii în mână, nehotărât dacă să-și smulgă părul de disperare sau izbucnească în hohote de râs isteric...

Ai mei și-au bătut joc de mine săptămâni în șir pe chestia „blugului“, mi-au tot zis „jumătate de om călare pe jumătate de iepure șchiop“, ceea ce mă enerva la culme. Până la urmă însă în familie s-a-ntâmpnat ceva și mai vrednic de bârfă, mi se pare că un unchi i-a dat unei țigănci ghicitoare tot salariul, verigheta din deget și puloverul pe care-l purta pe el în ziua aia, oricum ceva *di granda*. Abia

atunci m-au mai scutit de ironii și, până la urmă, au uitat.

La cracul Levi Strauss n-am renunțat în ruptul capului. L-am ținut în șifonier până m-am însurat, ca pe un fetiș, timp în care nici n-am mai încercat să-mi cumpăr alți astfel de nădragi. Îl scoteam din când în când, îi căscam cracul și-l puneam să stea în picioare. Trucul ăsta îi reușea foarte bine chiar și în ipostaza de mare amputat.

Am făcut toată facultatea, apoi, cu pantaloni de stofă, ceea ce e ironic dacă te gândești că făceam deja parte din generația în blugi...

Cuprins

O treime de sabie, o treime de scut	5
Ada-Kaleh, Ada-Kaleh... ..	9
Ochiul căprui al dragostei noastre	33
Anii furați	45
Primul meu blug	53
Epoca nesului	63
Despre onoarea actului de a scrie	75
O, Levant, Levant ferice... ..	79
Eminescu	89
Imperiul de hârtie	107
Pisica moartă a poeziei de azi	119
Aripa secretă	129
A beautiful mind	133
O imensă tristețe	137
Adio, Leo!	141
O fântână în mare	145
Jurnal cu Darwin	149
Pontus Axeinos	159
Copilul-lup al lui Dumnezeu	187
A patra inimă	191
Ruina unei utopii	201